

Spółeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa w zarządczych raportach biznesowych

Aleksandra Ferens*

Streszczenie: *Cel* – Zaprezentowanie znaczenia zarządczego raportu środowiskowego oraz raportu zintegrowanego we wdrażaniu strategii społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa.

Metodologia badania – Analiza aktualnego piśmiennictwa, studia literaturowe krajowych i zagranicznych publikacji zwartych, artykułów, aktów prawnych.

Wynik – Zapotrzebowanie na informacje o realizacji przez podmiot społecznej odpowiedzialności względem środowiska i społeczności wyznaczyło kierunki przebudowy sprawozdawczości wewnętrznej i zewnętrznej. Istnieje wiele regulacji, zaleceń, które wskazują, iż należy raportować zarówno finansowe, jak i niefinansowe informacje, świadczące o dobrych praktykach względem otoczenia. W celu poszukiwania najlepszych rozwiązań identyfikacji, ujawniania i prezentacji skutków powiązań między przedsiębiorstwem i środowiskiem zewnętrznym proponuje się korzystać w jak najszerszym zakresie z zarządczych raportów środowiskowych oraz raportów zintegrowanych uwzględniających środowisko.

Oryginalność/wartość – Analiza krytyczna aktów prawnych i literatury. Propozycja rodzajów i zakresu informacji środowiskowej i sprecyzowanie problemów związanych z raportowaniem.

Słowa kluczowe: społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa, zarządcze raporty środowiskowe, raporty zintegrowane

Wprowadzenie

Niekorzystne skutki, jakie niesie ze sobą gwałtowny rozwój ekonomiczno-technologiczny, a także postępująca globalizacja spowodowały wzrost zainteresowania interesariuszy zagadnieniami związanymi z interakcjami istniejącymi pomiędzy przedsiębiorstwem a jego otoczeniem przyrodniczym i społecznym. Wyrazem tego zainteresowania jest wzrost znaczenia koncepcji społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa (CSR), która jest traktowana jako jedno z istotnych wyzwań stojących przed przedsiębiorstwami w XXI wieku.

Implementacja koncepcji CSR w przedsiębiorstwie wymaga zastosowania odpowiednich narzędzi, pozwalających zaprezentować nie tylko uzyskane efekty finansowe, ale także rozliczenie się przed interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi z działań prowadzonych na rzecz środowiska przyrodniczego i społeczności.

W tym celu prezentowane w raportach rocznych informacje finansowe jednostki gospodarcze powinny uzupełnić informacjami środowiskowymi, a także informacjami na temat

---

* dr Aleksandra Ferens, Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej, e-mail: aleksandra_cypr@tlen.pl

tworzenia wartości oraz opisem możliwości jej utrzymania i wzrostu w przyszłości oraz sprawowanego nad podmiotem nadzoru korporacyjnego.

Rozszerzenie prezentowanych informacji jest zgodne z próbą przekształcenia dotychczasowego sprawozdania finansowego w tzw. społeczny raport biznesowy, a także innowacyjnego podejścia do obecnie funkcjonującej sprawozdawczości, jakim jest raportowanie zintegrowane.

W celu opracowania wytycznych do raportowania zintegrowanego, które łączyłyby raportowanie finansowe, środowiskowe, społeczne oraz dotyczące zagadnień ładu korporacyjnego, w 2010 roku powołano Międzynarodową Radę ds. Raportowania. Jej członkami są przedstawiciele takich organizacji, jak: International Accounting Standards Board (IASB), Financial Accounting Standards Board (FASB), International Federation of Accountants (IFAC), UN Global Compact, World Business Council for Sustainable Development, International Organization of Securities Commissions (IOSCO), Transparency International, Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW; Krasodomska 2012: 101–110). Rada ta w grudniu 2013 roku wydała dokument zawierający międzynarodowe ramy zintegrowanego raportowania, stanowiące zasadniczą zmianę w podejściu do sprawozdawczości przedsiębiorstw.

W artykule zastosowano następujące metody badawcze: analizę aktualnego piśmiennictwa, studia literaturowe krajowych i zagranicznych publikacji zwartych, artykułów, aktów prawnych, a także wnioski z własnych badań empirycznych.

Celem artykułu jest zaprezentowanie znaczenia zarządczego raportu środowiskowego oraz raportu zintegrowanego we wdrażaniu strategii społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa.

1. Pojęcie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa

Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa (CSR) jest traktowana jako jedno z istotnych wyzwań stojących przed przedsiębiorstwami w XXI wieku. Społeczna odpowiedzialność biznesu w literaturze przedmiotu jest różnie interpretowana, a czasami mylnie kojarzona tylko z działalnością socjalną i nieuzasadnionymi dodatkowymi kosztami, nieprzekładającymi się na wizerunek i pozycję rynkową firmy.

W szerokim rozumieniu społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa oznacza zaangażowanie w zrównoważony rozwój, umożliwiający poprawę warunków życia pracowników, ich rodzin, społeczności lokalnej i społeczeństwa w ogóle, co jest możliwe, jeśli praktyki biznesowe będą oparte na wartościach etycznych i szacunku dla pracowników, społeczności lokalnej i środowiska naturalnego (Marcinkowska 2009: 239–255). W definicji tej widoczne jest odwołanie autorki do prezentowanych w literaturze przedmiotu założeń koncepcji zrównoważonego i trwałego rozwoju przedsiębiorstwa, która ukierunkowuje jednostki na potrzebę społecznej odpowiedzialności. Biorąc pod uwagę podstawowe założenia koncepcji rozwoju zrównoważonego i trwałego, autorka niniejszej pracy uważa, że przedsiębiorstwo

społecznie odpowiedzialne powinno traktować kapitał ludzki jako najwyższe dobro, natomiast trwała poprawa jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń, dokonująca się poprzez działalność gospodarczą, musi uwzględniać zachowanie jakości środowiska oraz pozwolić na krótko- i długookresową optymalizację wykorzystania kapitału ludzkiego i przyrodniczego (Ferens 2008: 28–29).

Ogólne ujęcie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa prezentuje komunikat Komisji Europejskiej¹, który definiuje CSR jako „odpowiedzialność przedsiębiorstw za ich wpływ na społeczeństwo”. Definicja ta ogranicza społeczną odpowiedzialność przedsiębiorstwa do dbałości o kapitał ludzki z pominięciem aspektu pomnażania interesu własnego, uwzględnienia w strategii rozwoju firmy odpowiednich relacji z różnymi grupami interesariuszy, a także dbałości o środowisko przyrodnicze.

Na konieczność ochrony i pomnażania dobrobytu społecznego i własnego zwraca uwagę w swej definicji M. Rybak. Definiuje on CSR jako obowiązek wyboru przez kierownictwo takich decyzji i działań, które przyczyniają się zarówno do dbałości o interes własny (pomnażania zysku przedsiębiorstwa), jak i do ochrony i pomnażania dobrobytu społecznego (Rybak 2001: 37). Przedsiębiorstwa nie powinny zatem podejmować działań szkodzących społeczeństwu, ale wykazywać inicjatywy ukierunkowane na zapobieganie i likwidację negatywnych zjawisk społecznych. Przy czym istotna jest dbałość o pomnażanie zysku przedsiębiorstwa, ponieważ stanowi on podstawę funkcjonowania każdej jednostki gospodarczej, przyczyniając się jednocześnie do realizacji celu społecznego i przyrodniczego.

Najnowsza definicja CSR, prezentowana w standardzie ISO 26000 (Strategia CSR), traktuje odpowiedzialność społeczną jako odpowiedzialność organizacji za wpływ jej decyzji i działań na społeczeństwo i środowisko dzięki przejrzystemu i etycznemu zachowaniu, które:

- przyczynia się do zrównoważonego rozwoju, włączając w to zdrowie i dobrobyt społeczeństwa,
- uwzględnia oczekiwania interesariuszy,
- jest zgodne z mającym zastosowanie prawem i spójne z międzynarodowymi normami zachowania,
- jest wprowadzone w całej organizacji i praktykowane w jej działaniach w obrębie jej strefy wpływów.

Z powyższej definicji społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa wynika konieczność włączenia do działań strategicznych prowadzonych w jednostce gospodarczej nie tylko aspektów społecznych i ekologicznych, ale także zastosowania odpowiedniego modelu zarządzania, w którym działalność będzie ukierunkowana na synergię celów zarówno finansowych, społecznych, jak i ekologicznych. Zysk jest celem przedsiębiorstwa, nie mniej jednak istotne jest zapewnienie firmie trwania w długim okresie oraz stworzenie korzystnego

---

¹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Odnowiona strategia UE na lata 2011–2014 dotycząca społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

wizerunku w otoczeniu, a także przyczynianie się do poprawy jakości życia obywateli. Należy także podkreślić, że społeczna odpowiedzialność organizacji powinna uwzględniać oczekiwania zarówno interesariuszy zewnętrznych, jak i wewnętrznych, funkcjonujących w otoczeniu jednostki (Ferens 2009: 54–61).

CSR jest zatem społecznym obowiązkiem każdego przedsiębiorstwa, aby jednak była skutecznym narzędziem wspierającym jego rozwój, musi zostać wdrożona, a następnie zweryfikowana m.in. przez zarządcze raporty środowiskowe oraz raportowanie zintegrowane.

2. Zakres zarządczych raportów środowiskowych

W literaturze przedmiotu raport środowiskowy jest definiowany jako narzędzie pomagające promować proekologiczny wizerunek organizacji, którego celem jest dostarczenie za interesowanym odbiorcom wiarygodnej i rzeczywistej informacji o charakterze, wielkości i sposobach minimalizowania niekorzystnego oddziaływania organizacji na środowisko (Brzozowski 2005: s. 51). Określenie to jest jednak zwyczajowo stosowane w odniesieniu do raportów zalecanych do opracowania przez jednostki wprowadzające lub mające normę ISO 14001, a także stosujące rozporządzenie Rady Unii Europejskiej EMAS (Rozporządzenie nr 761/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady)², oraz do obligatoryjnie wymaganych przez przepisy prawa raportów z zakresu szeroko ujętej ochrony środowiska³. Uważa się natomiast, iż dążąc do interaktywnej komunikacji podmiotu z inwestorami, zarządzającymi, pracownikami, społeczeństwem itp., jednostka gospodarcza powinna sporządzać nie tylko raporty obligatoryjnie wymagane przez regulacje prawne, ale także tzw. zarządcze raporty środowiskowe.

Podstawowym celem sporządzania tych raportów jest usprawnienie procesu zarządzania kosztami środowiskowymi, natomiast ich zakres i forma powinny być uzależnione od potrzeb informacyjnych użytkowników informacji środowiskowych. Należy podkreślić, iż w propozycjach zarządczych raportów środowiskowych – wymaganych lub zalecanych przez środowiskowe akty prawne, postanowienia konferencji, stanowiska prezentowane w literaturze przedmiotu – uwzględniane są przede wszystkim informacje wyrażone w miernikach ilościowych. W mniejszym stopniu proponuje się ich integrację z informacjami wartościowymi, co nie jest właściwym podejściem.

W zależności od przyjętego kryterium można wyróżnić następujące rodzaje zarządczych raportów środowiskowych (tab. 1).

---

² Zasadniczym założeniem systemu EMAS jest dostrzeżenie i wyróżnienie (przez umożliwienie stosowania logo EMAS) tych organizacji, które wykazują zgodność z prawem oraz dobrowolnie, w sposób stały, poprawiają efekty swojej działalności środowiskowej.

³ Nadrzędnymi ustawami dotyczącymi powinności uwzględnienia zasad ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju oraz obowiązku dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie są m.in.: Prawo Ochrony Środowiska, Ustawa o odpadach, Ustawa prawo wodne, Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz Konstytucja RP, w której stwierdza się iż „każdy ma prawo do informacji o stanie i ochronie środowiska”.

Tabela 1

Klasyfikacja zarządczych raportów środowiskowych

Kryterium	Podział
Źródła prawa	krajowe, międzynarodowe (UE)
Zasady prezentacji informacji	rozszerzenie informacji w obowiązujących sprawozdaniach, stworzenie nowych raportów
Odbiorcy informacji	zewnątrzni, wewnętrzni
Częstotliwość sporządzania	roczne, miesięczne, według potrzeb
Obszary wykorzystania informacji (szczególnie zarządzania)	zarządzanie strategiczne, zarządzanie taktyczne, zarządzanie operacyjne

Źródło: opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę źródła prawa, w których obliguje się lub zaleca jednostkom gospodarczym sporządzenie środowiskowych raportów zarządczych, można je podzielić na raporty uwzględniające zapisy krajowych przepisów prawnych (zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych) oraz sporządzane zgodnie z zaleceniami Unii Europejskiej.

Jednostka gospodarcza, chcąc rozszerzyć kanał komunikacji z otoczeniem, może rozbudować dotychczas sporządzane raporty o tzw. środowiskowe raporty zarządcze lub wzbogacić dotychczasowe sprawozdania o rozdziały dotyczące relacji przedsiębiorstwo – środowisko przyrodnicze.

Odbiorcami informacji o kosztach środowiskowych są zarówno interesariusze zewnętrzni (Główny Urząd Statystyczny, społeczność lokalna, FOŚ itp.), jak i wewnętrzni (potrzeby sprawozdawcze wymagane przez system zarządzania środowiskowego ISO 14001, potrzeby wewnętrznej sprawozdawczości zarządczej grupy kapitałowej).

Kolejny podział raportów środowiskowych uwzględnia możliwości ich wykorzystania przez wszystkie szczeble zarządzania przedsiębiorstwem. Informacje środowiskowe mają bowiem znaczenie w każdym segmencie zarządzania w przedsiębiorstwie i we wszystkich funkcjach zarządzania, tj. w procesie planowania, organizowania, kierowania i kontroli.

Uwzględniając regulacje rachunkowości, zalecenia komisji, ustalenia dyrektyw UE odnoszące się do zakresu informacji środowiskowych, koniecznych (w niektórych przypadkach możliwych) do zaprezentowania w sprawozdaniu finansowym, proponuje się, aby informacje o interakcjach istniejących między przedsiębiorstwem a środowiskiem przyrodniczym były ujęte przede wszystkim w sprawozdaniu z działalności jednostki, informacji dodatkowej, wprowadzeniu do sprawozdania finansowego oraz pozostałych środowiskowych raportach zarządczych.

Biorąc pod uwagę wynikający z zapisów Ustawy o rachunkowości zakres informacji środowiskowych, koniecznych do zaprezentowania w *Sprawozdaniu z działalności jednostki*,

proponuje się, aby sprawozdanie to uzupełnić o następujące aspekty środowiskowe (Ustawa z dnia 29 września 1994 r., art. 49 ust. 2 pkt 3):

- koszty badań i rozwoju w odniesieniu do dziedzin środowiska,
- koszty inwestycji środowiskowych,
- koszty modernizacji i unowocześniania urządzeń, przyczyniających się do zmniejszenia niekorzystnego wpływu jednostki na środowisko,
- koszty usunięcia zanieczyszczeń środowiska, powstałych w latach ubiegłych,
- koszty zużycia zasobów nieodnawialnych,
- koszty opłat środowiskowych,
- poniesione sankcje w związku z niewywiązywaniem się z działań na rzecz ochrony środowiska.

Uwzględniając przesłanki rozszerzenia treści *Informacji dodatkowej*, wynikające także z zapisów Ustawy o rachunkowości oraz zaleceń Komisji Europejskiej (zalecenie 2001/453/WE), wydaje się, że trzeba w sprawozdaniu tym prezentować następujące przekroje informacji o kosztach środowiskowych:

- nakłady (koszty) działalności inwestycyjnej z podziałem na koszty dotyczące zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń, koszty związane z inwestycjami ograniczającymi niekorzystny wpływ jednostki na środowisko przyrodnicze z podziałem na dziedziny środowiska,
- utworzone rezerwy środowiskowe,
- zobowiązania ekologiczne dotyczące szkód wyrządzonych środowisku,
- koszty poniesione z tytułu opłat i kar według przesłanek ich poniesienia.

We *Wprowadzeniu do sprawozdania finansowego* („Rachunkowość” 2007: 195–196) zaleca się natomiast przedstawienie (w odniesieniu do jednostek prowadzących instalacje, które obowiązuje ustawa o handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych i innych substancji – Ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. poz. 2784) ogólnego opisu zasad przyjętych do ujmowania i wyceny praw do emisji gazów cieplarnianych⁴. Przedsiębiorstwa energetyczne, które wytwarzają lub sprzedają energię elektryczną, w tej pozycji sprawozdania powinny umieścić zasady ujmowania i wyceny praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia. Uszczegółowienie zasad rachunkowości w odniesieniu do praw do emisji gazów cieplarnianych, jak również zasad związanych z posiadaniem i gospodarowaniem prawami majątkowymi wynikającymi ze świadectw pochodzenia, powinno zostać umieszczone w ust. 9 dodatkowych objaśnień. W ramach tych objaśnień należy umieścić

---

⁴ Uprawnienia do emisji dwutlenku węgla jednostka gospodarcza otrzymuje bezpłatnie, po przedstawieniu do Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania emisjami danych na temat posiadanych instalacji. Przetastawione dane są przekazywane Komisji Europejskiej wraz z listą instalacji, które mogą uczestniczyć w systemie handlu uprawnieniami. Niemniej w przypadku osiągnięcia emisji wyższej niż zakłada to przydzielony limit przedsiębiorstwo może nabyć dodatkowe prawa na rynku wtórnym lub sprzedać uprawnienia w przypadku osiągnięcia emisji niższej niż zakładano. Z tego względu podmiot powinien sporządzać raport, w którym będą informacje o liczbie i wartości praw otrzymanych bezpłatnie, przeznaczonych na własne potrzeby, jak również informacje o kosztach nabycia praw na rynku wtórnym.

m.in. informacje o liczbie oraz wartości nabycia przyznanych praw do emisji dla każdej instalacji wraz z dodatkowymi przydziałami, liczbie oraz wartości w cenie nabycia przyznanych praw do emisji z podziałem na przeznaczone do wykorzystania na własne potrzeby oraz do sprzedaży, wyniku na sprzedaży prawami do emisji, liczbie i wartości praw do emisji umorzonych, liczbie i kwocie rezerwy na pokrycie niedoboru praw do emisji, wartości bieżących i skumulowanych odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości itp.

Pozostałe środowiskowe raporty zarządcze, prezentujące informacje o prowadzonej działalności przedsiębiorstwa na rzecz środowiska przyrodniczego i społeczności, mogą mieć różną formę, a także różnić się szczegółowością zawartych danych. Na potrzeby menedżerów zarządzających jednostką mogą być zagregowane, gdyż są przede wszystkim niezbędne do oceny zgodności prowadzonych działań z założoną polityką środowiskową przedsiębiorstwa. Na potrzeby adresatów niższych szczebli powinny być bardziej szczegółowe, charakteryzować się większą częstotliwością i wnikać w poszczególne zagadnienia środowiskowe (Karmańska 2007: 57). Proponuje się, aby wśród zarządczych raportów środowiskowych przedsiębiorstwa sporządzały m.in. raport o:

- kosztach środowiskowych,
- nakładach (kosztach) inwestycyjnych związanych z działalnością ochronną,
- opłatach środowiskowych,
- karach środowiskowych,
- kosztach działań środowiskowych.

Informacje z zaproponowanych środowiskowych raportów zarządczych (zarówno będących rozszerzeniem prezentowanych informacji w sprawozdaniu finansowym, jak i pozostałych) pomogą w sporządzaniu zestawień statystycznych⁵, raportów zarządczych dla celów wewnętrznych firmy, w tym ocenie opłacalności przedsięwzięć inwestycyjnych, obliczaniu wskaźników okresu zwrotu poniesionych nakładów inwestycyjnych.

3. Raportowanie zintegrowane

Nieco odmienne podejście do raportowania społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa niż zaproponowane środowiskowe raporty zarządcze prezentuje raportowanie zintegrowane, którego ramy zostały określone w dokumencie *The International (IR) Framework Integrated Reporting*. Raport zintegrowany został zdefiniowany jako „zwięzła komunikacja o tym, jak strategia danej organizacji, zarządzanie, wydajność i perspektywy w kontekście jej zewnętrznego środowiska, prowadzą do tworzenia wartości w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej” (*The International Framework* 2013).

Jak wynika z przedstawionej definicji, podstawowym celem raportu zintegrowanego jest konieczność zaprezentowania w nim nie tylko informacji o wynikach finansowych

---

⁵ Sprawozdanie GUS: I-01 oraz wtórne wykorzystanie danych ze sprawozdań BUS: SP, SP-3, F-01/I-01, f-0, SG-01, B-07, B-08.

i niefinansowych firmy, ale także ukazania powiązań pomiędzy strategią, zarządzaniem, perspektywą działania, a w szczególności – wyjaśnienie dostawcom kapitału finansowego, w jaki sposób organizacja tworzy wartość w czasie. Podejście to zmierza do uwzględnienia w jednym zintegrowanym raporcie różnych aspektów działalności przedsiębiorstwa⁶. Do ważnych elementów, które powinny być zawarte w raporcie zintegrowanym, zaliczono:

- przegląd organizacji i środowiska zewnętrznego,
- zarządzanie i ład korporacyjny,
- model biznesowy,
- ryzyka i szanse,
- strategię i alokowanie zasobów,
- wyniki,
- perspektywę,
- zasady prezentacji.

Raport zintegrowany może być sporządzany samodzielnie lub stanowić np. część raportu finansowego prezentowanego przez przedsiębiorstwo. Ramy zintegrowanego raportowania nie określają konkretnych wskaźników wydajności, metod pomiaru i sposobu ujawniania poszczególnych informacji finansowych i niefinansowych. Osoby odpowiedzialne za przygotowanie i prezentację raportu zintegrowanego powinny samodzielnie ocenić, jakie kwestie są dla nich istotne. Uważa się jednak, iż raportowanie zintegrowane ma na celu zamknięcie luki informacyjnej w następujących kategoriach:

- pozafinansowych ryzyk, na jakie narażone jest przedsiębiorstwo,
- łańcucha dostaw,
- opinii i potrzeb pracowników,
- preferencji i potrzeb klientów,
- wpływu zmian klimatycznych na przedsiębiorstwo,
- jasnego przedstawienia, w jaki sposób model biznesowy i strategia przedsiębiorstwa przekładają się na jego wyniki i perspektywy w perspektywie krótko-, średnio i długoterminowej (Pichola 2013).

Według autorów raport zintegrowany powinien być dokumentem dostarczającym informacji o interakcjach: przedsiębiorstwo – środowisko zewnętrzne – kapitały, wraz z ich wpływem na tworzenie wartości firmy w krótkim, średnim i długim okresie.

Raport zintegrowany powinien w szczególności uwzględniać kapitał: finansowy, produkcyjny, intelektualny, ludzki, społeczny i naturalny. Ukazanie poszczególnych kategorii kapitałów jest ściśle związane z prezentacją zdolności organizacji do tworzenia wartości dla zainteresowanych stron i społeczeństwa. Założenia raportu zintegrowanego przedstawiono na rysunku 1.

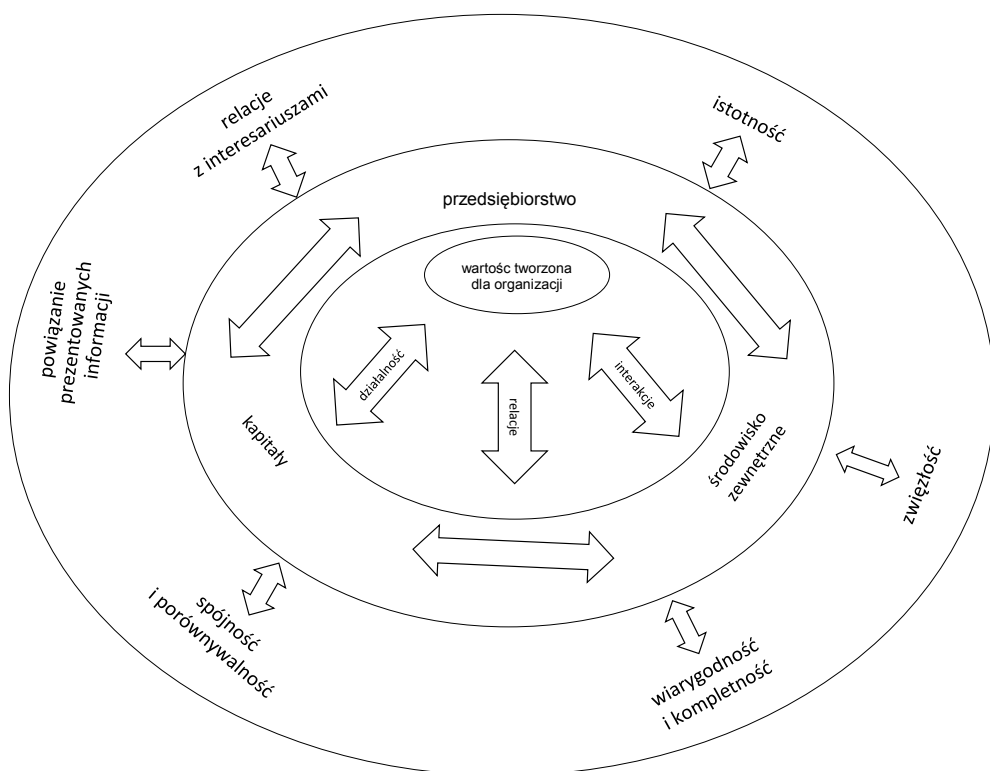
Jak wynika z przedstawionego rysunku, raport zintegrowany powinien prezentować informacje o działaniach, relacjach i interakcjach pomiędzy poszczególnymi kapitałami,

---

⁶ Czego nie uwzględniają (w jednym dokumencie) środowiskowe raporty zarządcze.

przedsiębiorstwem i środowiskiem zewnętrznym, jednak nie mniej istotne jest, aby ukazać w nim łączność poszczególnych informacji, a także relacje z kluczowymi interesariuszami. Raport ten powinien ukazywać holistyczny obraz wzajemnych powiązań i połączeń pomiędzy czynnikami wpływającymi na zdolność organizacji do tworzenia wartości w czasie. Postuluje się, aby zapewniał wgląd w jakość relacji organizacji z jej kluczowymi interesariuszami, biorąc pod uwagę sposób reagowania na ich potrzeby i interesy.

Rysunek 1. Założenia raportu zintegrowanego

Źródło: opracowanie własne.

Ważnym założeniem raportowania zintegrowanego powinna być jego spójność w czasie i porównywalność pomiędzy różnymi organizacjami w kwestii zdolności do tworzenia wartości. Aby podnieść wartość prezentowanych szerokiemu gronu odbiorców informacji, uważa się, że raport ten powinien być zwięzłym, wiarygodnym i kompletnym przedstawieniem informacji – zarówno pozytywnych, jak i negatywnych, w zrównoważony sposób i bez istotnych błędów.

Uwagi końcowe

Raportowanie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa przez zarządce raporty środowiskowe lub raporty zintegrowane niewątpliwie stanowi najlepszą metodę rozliczenia się podmiotu gospodarczego z prowadzonej działalności na rzecz środowiska przyrodniczego i społeczności. Proponuje się, aby sporządzanie zarządczych raportów biznesowych uwzględniających aspekt społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa przebiegało w dwóch etapach:

- etap 1 – sporządzenie wąskich zarządczych raportów środowiskowych – ich analiza i weryfikacja,
- etap 2 – sporządzenie zintegrowanego raportu.

Uważa się, iż w zintegrowanym raporcie należy powiązać informacje prezentowane w zarządczych raportach środowiskowych z informacjami uwzględnianymi w sprawozdaniu finansowym i zestawieniach statystycznych. Dzięki tak sporządzonym raportom interesariusze zewnętrzni i wewnętrzni będą mogli lepiej zrozumieć, w jaki sposób organizacja tworzy wartość w krótkim, średnim i długim okresie. Uwzględnienie szerokiego spektrum zagadnień związanych ze strategią, kontrolą, modelem zarządzania, relacjami inwestorskimi, aspektami społecznymi i środowiskowymi pozwoli jednostce gospodarczej także na:

- zwiększenie przejrzystości przedsiębiorstwa, która warunkuje efektywne funkcjonowanie rynku (Jędrzejka 2012: 317),
- wspomaganie realizacji założeń koncepcji zrównoważonego i trwałego rozwoju,
- wspomaganie racjonalności procesów decyzyjnych – podstawa kontroli i analizy,
- wspomaganie egzekwowania społeczno-ekonomicznej odpowiedzialności w rachunkach wewnętrznych.

Propozycja sporządzania nowych raportów zintegrowanych wiąże się niewątpliwie z dwoma kluczowymi pytaniami:

- Czy raportowanie zintegrowane zapewni wiarygodne informacje?
- Czy zalety wykorzystywanych informacji z raportów zintegrowanych przewyższą koszty tworzenia tych raportów?

Autorka uważa, iż pozytywna odpowiedź na postawione pierwsze pytanie będzie możliwa, jeżeli jednostki gospodarcze uświadomią sobie szereg zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych korzyści biznesowych z tworzenia raportów zintegrowanych oraz gdy rachunek korzyści z tworzenia tych raportów przewyższy ich koszty – czyli kiedy odpowiedź na pytanie drugie będzie także pozytywna.

Literatura

- Brzozowski T. (2005), *Raportowanie środowiskowe. Teoria i praktyka w świetle doświadczeń międzynarodowych*, „Gospodarka a Środowisko” nr 3, red. T. Borys, AE, Wrocław.
- Ferens A. (2008), *Tworzenie informacji w rachunkowości w celu realizacji zasad zrównoważonego i trwałego rozwoju*, „Zeszyty Naukowe” nr 52, AE, Katowice.

- Ferens A. (2009), *Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa w zapobieganiu zanieczyszczeniu i degradacji środowiska przyrodniczego*, „Ochrona Środowiska i Zasobów Naturalnych” nr 38, ATH, Bielsko-Biała.
- Informacja dodatkowa. Zamknięcie roku 2007 (2007), „Rachunkowość”, Warszawa.
- Jędrzejka D. (2012), *Raportowanie zintegrowane jako nowe podejście we współczesnej sprawozdawczości*, „Acta Universitatis Lodziensis, Folia Oeconomica” nr 266, Łódź.
- Komunikat komisji do parlamentu europejskiego, rady, europejskiego komitetu ekonomiczno-społecznego i komitetu regionów. *Odnowiona strategia UE na lata 2011–2014 dotycząca społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw*, http://odpowiedzialnybiznes.pl/public/files/Komunikat_KE_Strategia2011_2014.pdf (1.12.2013).
- Krasodomska J. (2012), *Zintegrowana sprawozdawczość spółek w 2020 roku*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” t. 66 (122), SKWP, Warszawa.
- Marcinkowska M. (2009), *Inwestycje społecznie odpowiedzialne*, w: *Rynki finansowe w rozwoju podmiotów gospodarczych*, red. B. Filipiak, B. Mikołajczyk, Difin, Warszawa.
- Pichola I., *Ryzyko braku kluczowych informacji zarządczych a raportowanie zintegrowane przedsiębiorstw*, http://raportyspoleczne.pl/.../Pichola_I_Raportowanie-zintegrowane_2013 (1.12.2013).
- Rozporządzenie nr 761/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 marca 2001 roku dopuszczające dobrowolny udział organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS).
- Rybak M. (2001). *Społeczna odpowiedzialność biznesu – idea i rzeczywistość*, „Gospodarka Narodowa” nr 3, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa.
- Strategia CSR, www.odpowiedzialnafirma.pl/o-csr/strategia-csr (1.01.2014).
- The International Framework. Integrated Reporting. December 2013*, www.theiirc.org/international-ir-framework (1.01.2014).
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, DzU 2013, poz. 613.
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji, DzU nr 281, poz. 2784.
- Zalecenie Komisji 2001/453/WE z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie ujmowania, wyceny i ujawniania zagadnień związanych z ochroną środowiska w rocznych sprawozdaniach finansowych i rocznych sprawozdaniach z działalności spółek, DzU L 156 z 13.06.2001.
- Zarządzanie kosztami jakości, logistyki, innowacji, ochrony środowiska a rachunkowość finansowa* (2007), red. A. Karmańska, Difin, Warszawa.

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN BUSINESS MANAGEMENT REPORTS

Abstract: *Purpose* – To present the importance of the environmental managerial report and the integrated report in the implementation of an strategy for corporate social responsibility of enterprise.

Research methodology – Analysis of the current literature, literature studies domestic and foreign compact publications, articles, legislation, as well as their own research.

Result – The demand for information on the implementation by the social responsibility towards the environment and communities designated redevelopment directions of internal and external reporting. There are many regulations, guidelines, which indicate that it should report both financial and non-financial information, evidence of good practice with respect to the environment. In order to seek the best solutions identification, disclosure and presentation of the effects of the relationship between the company and the external environment is proposed to use for the widest range of management environmental reports and integrated reports, taking into account environment.

Originality/value – Critical analysis of legislation and literature. Proposed types and scope of environmental information and clarify issues related to reporting.

Keywords: social responsibility of business, management environmental reports, integrated reports

Cytowanie

- Ferens A. (2014), *Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa w zarządczych raportach biznesowych*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 832, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 71, s. 31–41; www.wneiz.pl/frfu.